

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН

Рада Безпеки ООН є ключовим органом в міжнародній системі безпеки, який створювався з метою забезпечення миру та стабільності в світі. Однак, не зважаючи на це, вона не завжди успішно виконує свої обов'язки. На жаль, вона не змогла запобігти багатьом конфліктам і кризам у світі. Тому, проблеми діяльності Ради Безпеки ООН є актуальними і потребують нашої уваги та розв'язання. На фоні війни в Україні, яка триває з 24 лютого 2022 року і дотепер, серед громадян, представників влади та ЗМІ неодноразово виникають питання на кшталт «навіщо потрібні такі органи як ООН, Рада Безпеки ООН і т.п., якщо вони не здатні виконувати ті завдання, заради виконання яких і були створені?». Також актуальності набирають такі питання і через те, що з 1 квітня 2023 року Головою Ради Безпеки ООН став постійний представник Російської Федерації при ООН та в Раді Безпеки Василь Небензя. Чи не несе загрозу для України факт головування представника російського дипломата в раді безпеки? Якщо Рада Безпеки ООН не здатна запобігти війнам чи швидко та ефективно припиняти їх, то чи варто реформувати цей орган? Якщо варто, то як саме?

З одного боку, головування російського дипломата у Раді Безпеки може впливати на роботу органу, адже він має певний вплив на порядок денний засідань, на прийняття рішень та на формування атмосфери в Раді Безпеки, а оскільки Росія є одним з постійних членів Ради Безпеки ООН та має право вето, головування російського дипломата може вплинути на процеси прийняття рішень в Раді Безпеки. З іншої боку, формальні функції та повноваження голови Ради Безпеки є доволі технічними та на безпекову ситуацію у світі головування представника Росії жодним чином вплинути не може, а проблеми неефективності Ради Безпеки ООН пов'язані з іншими причинами.

Недостатня ефективність Ради Безпеки ООН у розв'язанні міжнародних конфліктів пов'язана з наступними проблемами: право вето постійних членів Ради безпеки; невідповідність Ради Безпеки сучасним реаліям; порушення міжнародного права; відсутність участі всіх держав у Раді Безпеки.

Однією з проблем діяльності Ради Безпеки ООН є обмежена участь держав у її складі. На даний момент Рада Безпеки має п'ять постійних членів і десять непостійних членів, які обираються на

дворічний термін. Втім, деякі держави, зокрема, Індія, Японія, Німеччина, Бразилія та Південна Африка, не мають статусу постійних членів і не мають права вето, хоча є членами ООН і вносять значний внесок у світову економіку та політику. Реформування Ради Безпеки ООН наразі – це необхідність, здійснення якої може призвести до вирішення багатьох проблем і завершення збройних конфліктів, які наразі тривають. На думку автора, Рада Безпеки ООН має зазнати наступних змін:

Розширення складу Ради Безпеки ООН. Необхідно змінити підхід щодо постійного членства в Раді Безпеки ООН. Однією з можливостей є додавання нових постійних членів до Ради Безпеки, які представляли б геополітично важливі регіони, такі як Латинська Америка, Африка, Азія. Це допомогло б забезпечити більш рівномірне представництво держав-членів ООН у Раді Безпеки.

Повна ліквідація права вето. В сьогоденних реаліях, серед держав-членів ООН існує деякий поділ на два протидіючі табори, а саме, з одного боку Китай та Росія, а з іншого, США, Франція та Британія. Будь яка ініціатива від одного з таборів одразу може розраховувати на вето від представників іншого. Тому, необхідно розширювати склад Ради та ліквідовувати право вето, але, можна ввести вимогу щодо прийняття рішень аналогом української «конституційної більшості» голосів для деяких питань, щоб уникнути внутрішніх протиріч у прийнятті рішень.

Забезпечення відкритості та прозорості. Для вирішення певної категорії питань можна, окрім брифінгів, проводити відкриті публічні засідання Ради Безпеки, що давало б більшу легітимацію даному органу та підвищувало б довіру до нього.

Створення військової місії Ради Безпеки ООН, яка мала б право вводити миротворчі війська на територію зони збройного конфлікту (за згоди лише тієї сторони, на міжнародно визнаній території якої ведуться активні бойові дії для забезпечення її територіальної цілісності) та за умови набрання «конституційної більшості» (за українським аналогом) голосів членів розширеної Ради Безпеки ООН.

Таким чином, Рада Безпеки ООН має деякі проблеми у своїй діяльності, які становлять загрозу міжнародній безпеці. Зокрема, недостатня репрезентація учасників ООН у Раді Безпеки, нерівномірний розподіл голосів, можливість вето однієї держави та порушення міжнародного права. Проблема права вето є однією з найбільш серйозних проблем Ради Безпеки. Це обмеження на здатність приймати ефективні рішення при конфліктах та інших важливих питаннях, особливо в сучасних умовах, коли постійні члени Ради Безпеки ООН є сторонами міжнародного геополітичного протистояння. Ліквідація

права вето є необхідною умовою для забезпечення ефективної діяльності Ради Безпеки та її відповідності сучасним реаліям. Необхідно забезпечити рівноправне представництво всіх держав-членів в Раді Безпеки, що дозволить зробити її рішення більш об'єктивними та справедливими. Порушення міжнародного права Радою Безпеки є додатковою проблемою, яка може призвести до порушення міжнародного порядку і загрози міжнародній безпеці.